

מדינת ישראל
הכנסת

ש.פ.

פרוטוקול מס. 21 / ג'

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים, שהתקיימה ביום
ג', י"ט באדר תשי"ח - 11.3.58, בשעה 9.00.

נכחים - חברי הוועדה:

- מ. ארם - היו"ר
- ב. ארדיטי
- נ"צ הראל
- א. וילנסקה
- פ. זוארץ
- י. כמיס
- ש. כפרי
- י. כץ
- י. ניצני
- ד. נצר
- ר. צברי

מוזמנים:

מר ברסלע - המנהל הכללי של משרד הסעד
מר שרביט - גזבר משרד הסעד.

- 1) בסדר-היום: המשך הדיון בתקציב משרד הסעד.
- 2) הערות משרד הסעד לגבי מסקנות ראש-העין.

=====

אני פותח את הישיבה.

היו"ר מ. ארם:

אנו מתקרבים לסיום הדיונים בתקציבים.
הזמנו את נציגי משרד הסעד משום שעליהם להשיב על השאלות שהוצגו להם
לפני שבועיים.

ב. ארדיטי:

מדוע משרד הסעד אינו משלם תוספת יוקר למקרים סוציאליים, כפי שמשלמים

תוספת יוקר לפועלים ועוד?

מר ברסלע:

משרדנו נשאל כל כך הרבה שאלות, וכל מחלקה ישנה כאן, מסרה על עבודת המחלקה

ולאחר מכן נשאלה שאלות.

היה קומפלקס שלם של שאלות על עצם הפעולות. נשאלה שאלה - מהו הענין של חלוקת החלב? - הנני מוסר לכם כאן פירוט על חלוקת החלב (מחלק פירוט כזה).

רצוני למסור בקיצור נמרץ על מוסדות "מפתנים". מוסדות אלה נועדו לנוער שאיננו יכול להמשיך את חינוכו במוסדות חינוך רגילים. ברובו הגדול של נוער זה אינו מסיים את לימודיו בבית ספר יסודי, איננו מדבר כאן באופן רשמי באפרי שהוא אינו מסיים לימודיו. חוק חינוך חובה מחייב את הילד ללמוד בבית ספר עד גיל 14, ויתכן שישנם בתי-ספר רבים אשר מאפשרים לילדים כאלה לעלות מכיתה לכיתה למרות שהישגיהם אינם מרשימים להם. זה להלכה ולא למעשה, אולם זה למעשה ולא להלכה.

חוק כזה, חלק גדול מהם כבר נמצא בטיפולם של קציני המבחן. הם זרזו וזיננו וגם הלשכות הסוציאליות בקשו שאנו נפתח את המוסדות האלה. זה כבר שנה שניה שאני שומע שדוקא משום שהצלחנו בכך, מוסדות אלה אינם צריכים להימצא במשרד הסעד.

מוסדות "מפתנים" יש לנו במושב אחיעזר, בבית-ליד, לוד, פתח-תקוה, ראש-העין, בחרב-לאה, בכורדני, בקרית-יבנה, בקרית-עמל ועוד. אם תבואו למקומות הללו ותשאלו אם המוסדות האלה מיותרים, תשמעו מה יאמרו לכם ראשי המועצה.

בעיית התעסוקה של בת המושבים היא חמורה מאד מבחינה סוציאלית. הייתי במושב אחיעזר, ונאמר לי כי הבנות כמעט יום יום צומצות לתל-אביב על מנת לחפש עבודה. היתה סכנה להתנהגותן בדרך חיייהם. בני המקום כל כך שמחים שקם כצלח הזה. הן לומדות לתפור, מתעסקות בכל מיני דברים אחרים. זהו חומר שאינו יכול ללמוד בבית ספר מקצועי; אין להן הכשרה המתאימה לכך. אנחנו לא רק מלמדים אלא גם מטפלים בהן במועדונים וכו'.

י. ביצני:

שמעתי כי מרבית "המפתנים" נמצאים במושב הפועל המזרחי.

מר ברסלע:

האם באר-יעקב שייכת לפועל המזרחי?

אני אקרא את הרשימה כולה: מושב אחיעזר הוא אמנם של הפועל המזרחי, אבל באר-יעקב, בית-ליד, נתניה, ספריה, פתח-תקוה, ראש-העין וכו' - מתוך 12 המקומות האלה אפשר לומר כי המושב אחיעזר הוא היחיד השייך לפועל המזרחי; ספריה - של חב"ד. אחר-כך אני לוקח 13-14 מקומות אחרים: שפיר, שפיר, אור עקיבא, (קיסריה) וכו', כולם אינם דתיים. קרית-עמל שבחיפה - ודאי שזהו מקום לא דתי; כורדני, צפת, בית-שאן, נצרת - כל אלה אינם שייך לפועל המזרחי.

טבעי הדבר שהמקומות האלה יפנו אלינו, ואינני רוצה לומר שאולי במשרדים אחרים הם אינם נענים. גם הרשימה הזו מוכיחה על אובייקטיביות גדולה.

לפני שבועיים בקרתי בבית-הספר בקריית
ימל, בחיפה, זהו בית ספר מיוחד לנערים קשי חינוך. בית ספר זה נהנה
משני שולחנות: משרד העבודה ומשרד הסעד. כל זה, לדעת רבים, אינו
מיותר. אנחנו נאלצים לשלם להם סכום מיוחד, כי הם שקועים בחובות.
הם חייבים כ-4000 לירות למס הכנסה. אולם המציאות היא כזו, שהם אינם
מסתפקים מה שהם מקבלים.

רצוני לציין, כי אין שום הפליה בטיפולנו
במוסדות אלה.

ש. כפרי:
כשאתה, מר ברסלע, אומר שההוצאה התקציבית
למושב ערלים אחד היא 11 אלף לירות, ואין
לי ספק שאין זה נוער עזוב, הרי אני יכולה לומר שדבר זה אינו בסדר כי
לכל ביתות יום מוקצב סכום של 10 אלפים לירות.

מר ברסלע:
שכנראה
אני מצטער משום / הסברתנו לא היתה מספקת
ולכן אתם מבינים כך. את שיטת הפיתוח
לילדים מפגרים אנו מנסים, זה נעשה בתכנון משותף. נקבע עקרון כזה
שהרשויות המקומיות תחזקנה ביתות ואנו ניתן את התוספת שדרושה לכיתה
כדי להחזיק אותה משך יום שלם. במשרד החינוך כיתה פתוחה עד שעה
12 או 1. במקרה זה אנו באים במקום משרד החינוך...

ש. כפרי:
במקום לפתוח "מפתן" אחד או אפשר לפתוח
עוד 5 ביתות.

מר ברסלע:
שאנו מוכנים לפתוח כיתות
הודענו למשרד החינוך / ללא כל הגבלה,
אך במספרים מתקבלים על הדעת, כי אנחנו
מוכנים ללכת לכל מקום שמשרד החינוך יחליט לפתוח שם כיתה לילדים,
אולם מסתבר שגם משרד החינוך מוגבל בתקציבים, בהכנות הן מצדו והן
מצד הרשות המקומית. משרד הסעד, למרות שאין לו עודף בכספים,
מוכן להעביר מסעיף מסוים שהוא מעדיף את הטיפול במשפחות מאשר
בכיתות. גם ההורים נאבקים קשות בסידור ילדיהם המפגרים במוסדות.
הם מעדיפים לסדרם במוסדות סגורים.

בשאלתי על מוסדות ציבור ועל הטיפול
המיוחד בנוער עולה. - נוער עולה, זוהי פעולה אנטי מיסיונרית.
לפני 3 שנים נתתי הסבר על הפעולה בסעיף זה. הוחלט על דעת הוועדה
הבין-משרדית לקרוא את הפעולה הזו בשם זה, משום שסידור ילדים במוסדות
סגורים - דבר שנעשה ע"י העובדים הסוציאליים - לא תמיד נעשה
מבחינה סוציאלית. זאת אומרת, למרות שהעובדים אומרים שילד מסויים לא
צריך להיות במוסד, אלא הוא צריך להיות במשפחה, אבל אב הילד מאיים
שאם לא יסדרו את בנו במוסד סגור הוא יכניס אותו למיסיון. צריך
להבין את המנטליות של חלק מהעולים.

יותר מזה: באים יהודים מארצות אשר שם
היו רגילים לשלוח את ילדיהם למוסדות המיסיון, הילדים למדו צרפתית.
והנה, בדגש שהם רואים כי כאן מלמדים עד כיתה ו' עברית ומכיתה ו'
- אנגלית, ואין מלמדים כאן צרפתית, הם נפתעים.

הלימוד במיסיון הוא חינם, והטיפול בילדים
הוא ארוך יותר.

החלטת הוועדה הבין-משרדית היתה, להרחיב
עד כמה שאפשר את המועדונים. קיים הסכם בינינו לבין עליית הנוער, האומר
שאחרי גיל 9, ילד עובר לחשבון עליית הנוער. גם "קרן ילדינו" משמשת
זרוע נגד הפעולה האנטי מיסיונרית. ליד "קרן ילדינו" מיוצגת ועדה אשר
שם משתתפים משרד החוץ, משרד העבודה, משרד הסעד ועוד. אלו הן הפעולות
של הסעיף הזה.

נשאלתי על מוסדות ציבוריים ועל מוסדות לזקנים. משרד הסעד אינו תומך ב"ישיבות", זה מענינו של משרד הדתות. אנחנו מבקרים במקומות האלה, בעיקר כשיש שם ילדים שהם בבחינת מקרי סעד. "פורת-משה" בירושלים בתוך גם כן. איננו תומכים ב"ישיבות" הגדולות. "פורת-יוסף" בחובות מקבל תמיכה יותר גדולה. במישהו שיש צורך פשיכולים, במיטות, ענין אוכל ועוד, - לדברים אלה אנחנו נותנים תמיכות בהתאם ליכולת שלנו. אנו מכוונים תרומות שהן מוצעות לנו. נתנו הלוואות למושב הזקנים שבקרית-מטלון, הם קבלו זאת מתקציב הפיתוח. נתנו הקצבה למושב זקנים המחזיקים זקנים מלפני שנים רבות; אנחנו משתתפים בתשלום 7 ל"י לחודש לכל זקן כתוספת לתזונה.

ביחס לתוספת בתשלום המיכנסת, רצוני לומר כי יושב עכשיו אצלנו מומחה מטעם או"ם, פרופ' קליין. מומחה זה משמיע בקורת ביחס למיכסות. המיכסות הניתנות למוגים שונים אינן בהתאם לצרכים. הוא מתנגד לחלוקה הזו; הוא אומר שהחלוקה צריכה להיעשות לפי צרכי המשפחות. אני מבין שזה גם נכון, אבל במדינה של קליטת עליה, עם מנטליות שונה, לא תמיד אנו מבינים את הנזק ואף הנזקק אינו מבין אותנו. אני מקווה שהמומחה הזה יבין בסופו של דבר את המציאות הישראלית.

בדרך שבעיית המיכסות דורשת ררויזיה יסודית מעיקרה, ובדאי יהיו מקומות אשר שם נצטרך להקטין את מספר הנהנים הנזקקים לתמיכות. תמיכה חודשית של 45 לירות לחודש איננה אפילו לקיום מינימלי. דבר זה חייב להשתנות.

נשאלתי, מדוע איננו נותנים תוספת של התייקרות. - אני אינני מאשים את האוצר. האוצר היה מוכן לתת לנו תוספת של 3,2%, אך המשרד שלנו לא הסכים לזה! משום שאנחנו חושבים שצריך להיות שינוי עיקרי. אם אנחנו נותנים תמיכה, נגיד של 45 לירות לחודש, הרי שלפי תוספת זו של האוצר, הסכום יתבטא בעוד 1.300 ל"י. ולכן הלכנו בדרך של העדפת סוגי הבתמכים, ואכן איפה שראינו שיש צורך, נתנו תוספת גדולה. היה זה בניגוד לדעת האוצר. לא למנה ויתומים, נתנו תוספת גדולה מאד. אלמנה שקבלה 7,5 לירות לחודש, תקבל עכשיו 12 ל"י; התוספת אינה של 3,2 אחוז אלא זו תוספת של 50% כמעט. אנחנו דרשנו הרבה יותר ממה שחבר הכנסת ארדיטי מציע. אנחנו דרשנו תקציב כפול ממה שניתן לנו; דרשנו 10,5 מיליון ל"י ואושר לנו 5,5 מיליון ל"י.

אנחנו מצטרפים לדעת אלה שאומרים שהמיכסות הניתנות על ידינו אינן מספיקות. ישנם סוגים אשר במשך 4-5 שנים לא קבלו שום תוספת.

ועוד נשאלתי ביחס לרשות חסות הנוער. אתם תראו בדברי ההסבר שרשות זו מקיפה שני סוגים של מפגרים בשכלם. סוג אחד אלה הם ילדים מפגרים, והסוג השני אלה הם ילדים צעריים. תקנות חסות הנוער גרמו לשינויים יסודיים בטיפול בנוער העבריין. הוטל על הממונה של רשות חסות הנוער לדאוג לנוער השפוט למתן צו מעון ע"י בית המשפט ועד לשחרורו וגם לאחר מכן.

אנחנו עומדים כעת בפני מצב שכוח הקליטה של המוסדות שלנו אינו מספיק. יש לנו בערך 457 נערים ונערות במוסדות, ו-105 מחכים בתור עם פסקי דין בידיהם, אבל אין באפשרותנו להכניסם למוסדות. אם אנו נצליח לסדר אותם בחיק משפחות במושב עולים, אזי יהיה זה צעד טוב.

ביחס לסוג הצעירים הקשים, אנו נמצאים בקונפליקט עם בתי המשפט. הם טוענים כי הם מוציאים פסקי דין ואין מקומות עבורם במוסדות. תקציב הפיתוח שלנו עומד בסכום של 300 אלף לירות, וברובו הוא משועבד לחובות משנים קודמות.

רצוני לומר כי אנו תמימי דעים עם כל
אלה המשמיעים דברי בקורת ביחס לעבריינים ולילדים המפגרים בשכלם.
אני מבין שאת כל יתר השירותים צריך לשפר, להגדיל וכו', אולם מה
לעשות ויש מיגבלות למדינה.

ד. צברי:
אני רוצה לשאול כמה שאלות: חלק מתקציב
הפעולות עובר בעצם לאשפוז. אני רוצה
לדעת, מדוע מעיף זה במצא אצלכם?

מר ברסלע:
אנחנו נמצאים במאבק עם האוצר ועם
משרד הבריאות, ואנו מקווים שבימים
הקרובים נצליח לשכנע שכל הפעולות הללו אינן שייכות למשרד הסעד.
אבל אם בכל זאת יעמדו על כך שזה יימצא אצלנו, הרי גם אז נעביר זאת
למשרד הבריאות. אנו בדעה שמשרד הסעד אינו חייב להיות קשור בפעולה
הכרוכה באשפוז.

ד. צברי:
לא בכל המקומות ישנן לשכות סוציאליות,
ובעיקר אין לשכות סוציאליות ביישובי
עולים ומעברות שנספחו ליישובי עולים. אם כן, כיצד הגשתם עזרה ליישובים
אלה?

מר ברסלע:
תקציב
המעברות ויישובי עולים המסופחים למועצות
מוניציפליות, כולו שלנו,
והוא נמצא בתחום פעולותיה של הרשות המקומית.

ד. צברי:
בקשר עם העבודה הקהילתית אני רוצה
לומר כמה דברים: מכל מה שקראתי אני
מפינה שכל העבודה הזו היא פיקציה לעת עתה. הייתי רוצה לקבל יותר
פרטים על בעיה זו. מדוע העניין הזה אינו מתפתח?

מר ברסלע:
הועמדתי במצב לא נוח. קודם כל רצוני
לומר שהעבודה הקהילתית כן מתפתחת.

ד. צברי:
אני יודעת שעניין העיסוק נכשל.

פ. זוארץ:
בכל הארץ יש כ-10 מועדונים לזקנים.
הראשון נוסד בבית-ליד. זהו מעין
מועדונים הנהוגים בחו"ל, והזקנים מתכנסים שם, יושבים, לומדים,
משחקים וכו'. מוגש להם אוכל, משקאות ועוד.

בזמנו טיפלתי הרבה בעניין המועדונים,
נפגשתי עם מה פסמן - מנהל מלב"ן, התעניין בזה אך לא יצא ולא כלום.
לפני שנתיים התקיים כנס בנתניה, ובהזדמנות זו הועלה שוב עניין המועדונים
ואז מלב"ן לקח זאת לתשומת לבו. רצוני לציין כי בעניין זה אין אף פרוטה
אחת לאדמיניסטרציה, כל האנשים עובדים בהתנדבות.

משרד הסעד בא לקראת זה מדי פעם בפעם,

בני עדות המזרח אינם נוהגים ללכת למושב
זקנים. אני יודע מקרה שזקן אחד ברח ממושב זקנים. לדעתי, סידור מועדונים
לזקנים זוהי פעולה אנושית ממדרגה ראשונה. היה רצוני שמשרד הסעד יקח סידור
זה על עצמו.

ב. ארדיטי:

כמה משפחות מקבלות תמיכה קבועה ומלאה?

מר ברסלע:

2000 משפחות. בדברי ההסבר, בעמוד 368, מפורט ענין זה.

ש. כפרי:

בספר דברי ההסבר של משרד הסעד כתוב כי ישנה תוספת של כ-10% לילדים מפגרים, שם כתוב כי מוקצב סכום של 670,400 ל"י לארבעת המוסדות למפגרים. הכפר השוודי יכול 100 ילדים, כלומר שהוא יקבל מכסימום ילדים. אבל ברובדיקה של ההפחתה יש סכום של 240,500 ל"י, וזה בא מההכנסות, מתעסוקה ועוד. האם הסכום הזה של 240 אלף ל"י צריך להפחית מהסכום של 670 אלף ל"י?

מר ברסלע:

צריך להוסיף אותו ולא להפחית.

ר. צברי:

האם הימצאותו של הילד במוסד הוא בהתאם ליכולת ההורים? האם הם משלמים בדיוק כפי שנחוגץ לשלם, או שהם משלמים פחות לפי החלוקה הכללית?

דעתי יענין הטיפול בילדים מפגרים לא אגרסיביים היא, שילדים כאלה צריכים להימצא בחיק המשפחה, כי אחרת הם מהווים מעמסה על משרד הסעד.

ביחס לחוק אימוץ ילדים, הייתי רוצה לדעת מתי הוא יגיע? ישנם ילדים רבים שנמצאים במוסדות ולעומת זה ישנן משפחות המוכנות לאמץ.

מר ברסלע:

אינני מסכים למה שנאמר כאן, כי העבודה אינה מתקדמת; אולי היא אינה מתקדמת לפי הצורך. העבודה הקהילתית היא אחד הטרמינים החדשים. אכן היה לנו כשלון במועדון זקנים בקסטרו, אבל עכשיו הוא נפתח ע"י העירייה ויתכן שהוא יצליח יותר. אולם כל זה לא הוכיח את הכשלון על עצם הטיפול.

אני מודה כי לפני כן לא היה לנו מושג ולא ידענו על מועדונים כאלה; אף לא ידענו שאת זקנים מארצות אלה אינם רגילים לשלוח למוסדות מיוחדים. משום כך נתקלנו בקשיים בהכנסת הטיפול הזה בסעיפים. הכוונה בטיפול זה היא לארגן את תושבי המקום על הכוחות הציבוריים שישנם שם. יש מספר מועדונים שמתנהלים ע"י המחלקה הקהילתית והם מצליחים בזה. מועדונים אלה הם לזקנים וגם לנוער. יתכן והאקטיביות של הנוער היא כל כך גדולה שהיא משתיקה את הזקנים.

נכון מה שאמר חבר הכנסת זוארץ. אנחנו למדנו את הנעיה הזו, ואנחנו משתדלים להכניס מועדונים מסוג זה לסעיפים שלנו ע"י התמוכות. בשבילנו זה היה דבר חדש. במידה שענין זה נכנס למחלקה של העבודה הקהילתית, כמובן שאנחנו נתקדם בזה. יתכן שתהיה רויזיה בעבודה הקהילתית כדי שתהיה התאמת-יתר.

הנה, בעכו אנו מצליחים בזה מאד.

ביחס לילדים במוסדות למפגרים. - ההורים משלמים לפי היכולת, ויש מעט מאוד שמשלמים סכום של 130-180 ל"י לחודש, וזה תלוי באיזה מוסד הילד נקלט. המוסד הפרטי "לפצלר" אינו מקבל את סוג הילדים השוכבים. שם זה עולה 100-120 ל"י לחודש.

אנחנו מנסים להסביר להורים שלא יכניסו את ילדיהם למוסד. אולם מופיע זוג, והם מסבירים לנו שכל זמן שהילד נמצא במשפחה, האשה חוששת להיכנס שוב להריון. ולא רק זאת, הם מצטיידים בתעודה רפואית והרופא שם ממליץ. ולא זו בלבד, אלא שהם משתמשים ^{בא} ~~ב~~ המצעים שפועלים יפה במדינת ישראל - הטלפון ומכתבים, ואז מתחיל לחץ. המציאות היא קשה. (ר. צברי: המדובר הוא בהורים אשר יש ביכולתם להחזיק את הילד). המצב הוא כזה שהכרחי לסדר אותם. (ר. צברי: כוונתי להקל על הלחץ). עשינו נסיון כזה ברעננה. אמרנו להחזיק את הילדים במשך כל היום, ולעת ערב יבואו ההורים לקחתם. בתחילה נהגו ההורים לבוא ולקחת את ילדיהם, אולם לאחר זמן הם לא באו, הבאנו אותם לבתינו, וההורים לא נמצאו בבית. אנחנו מבינים את העניין הזה באופן אובייקטיבי; זוהי סרגדיה איזמה.

בקשר לחוק אימוץ ילדים. - חוק זה נמצא בטיפולו של משרד המשפטים, אבל הוא נמצא בשלב של התאמתו. התקנות בתפרסמו אבל החוק טרם פורסם.

ב. ארדיטי:
בספר דברי ההסבר, בעמוד 388, נאמר כי 54,500 נפשות מקבלות תמיכות קבועות. אני מבין שהם מקבלים תמיכה מלאה ממשרד הסעד. אם יש 54 אלף נפש, יוצא שיש 40 אלף ילדים ו-14 אלף משפחות. אם אני עושה את החישוב מה כל ילד מקבל, אז אני מגיע ל-260 אלף לירות לחודש. (מר ברסלע: 6,5 ל"י מקבל ילד יתום, או אלמנה עם יתומים. אבל ילדים אחרים מקבלים פחות.)

בסעיף מקומות מחוסרי מעמד מוניציפלי יש סכום של 5,200,000 ל"י. אם סכום זה אתם נותנים כאן, אז מה נשאר לכם לתת לאחרים?

מר ברסלע:
בדברי ההסבר, בעמוד 388, בסעיף קטן (א) שבפרק פעולות, כתוב: "מקומות ע"י רשויות מקומיות. במקומות אלו משתתפת הממשלה בתקציב הסעד של הרשויות בשעור הנקבע בהתאם לצרכי הרשות ואמצעיה, והשתתפות הממשלה בתקציבי הסעד של הרשויות המקומיות הנה 50% בממוצע. שר העובדים הסוציאליים של לשכות הסעד המקומיות משתלם במלואו ע"י הרשויות."

אנחנו מעבירים את תקציבנו לרשויות המקומיות. אם התקציב הוא 6 מיליון, אזי אנו מעבירים את השתתפותנו ב-50%, דהיינו - 3 מיליון ל"י.

ר. צברי:
בדברי ההסבר של משרד הסעד (בחוברת הבג') בעמוד 16, בסעיף 2(ב), כתוב:

"החזקת ילדים בגנים ומעונות-יום: כדי להבטיח לילד הדרך התפתחות בריאה בגוף ונפש, ולאפשר לאם העובדת לתרום את חלקה לפורנסת המשפחה מבלי לפגוע בשלומו של הילד, המשיך המשרד בתמיכתו להחזקת ילדים בגנים (מתחת לגיל לימוד חובה) בספליות ומעונות יום, במעברות ובביתובי עולים. מוסדות אלה מוחזקים ע"י ארגוני-נשים, והמשרד משתתף ב-2/3 בערך מהוצאות החזקה. בשנת 1956/57 נהנו מסדור זה למעלה מ-8,300 ילדים בגנים, ולמעלה מ-1,300 ילד במעונות-יום."

שאלתי היא: אפשר לדעת כמה ילדים מוחזקים על ידכם במעברות ובביתובי עולים?

מר ברסלע:
המעברה של קסטמן בירושלים מתחלת.

תרשו לי להעיר מספר הערות בקשר למסקנות בעניין ראש העין.

עוד לפני שקבלנו את מסקנות הוועדה, ברוח הדברים שהושמעו כאן קיימנו ישיבה עם קצין המחוז מר גוברניק, עם נציגי המטרה בפתח-תקוה בהשתתפות באי-כוח המועצה, והחלטנו לפתוח את הלשכה. דרשנו מהמטרה שהיא תימצא במקום בשעת הפתיחה, ואף השמעת את דעתי כי בראש העין חייבת להיות תחנת מטרה. אני אמרתי, ואני חוזר ואומר, לא נמנהל כללי של משרד הסעד, אלא כאב משפחה; לא הייתי שולח את בנותי לעבוד בראש-העין.

אם כן, פתחנו את הלשכה שם וזה התנצל דע. התחלנו מחדש בשיתוף המועצה המקומית, ולא כפי שכתוב במסקנות. והנה, הבוקר הופיע אצלי מפקד מחוז ירושלים, הקצין וילק, ואמר כי הגיעו אליו ידיעות כי כ-200 משפחות מראש העין עומדות להפגין כאן.

אנחנו ישבנו עם המועצה המקומית ומר גוברניק הציג משהו, הם התנגדו אבל לבסוף הם הסכימו. לי יש דעה בענין זה כי יש לנהוג ביד חזקה כלפיהם, ולא בדרך אחרת. ואני אף הצעתי שלא לקבל את המשלחת. רב איננו צריך להיות מיוצג שם. אני אמרתי לקצין וילק שאני לא מקבל את הרב הזה, ועוד אמרתי לו כי צריך להזהירו שאם הוא יתסיס את הקהל בראש העין, לא תהיה דרך אחרת אלא להרחיקו מראש העין.

בקשר למסקנות יש לי כמה הערות: רצוני לציין כי 40% מכלל האוכלוסיה הם מקרי סעד. אמרתי, כי לצערנו המצב בראש העין הוא כזה שקשה לקבוע את המצב הסוציאלי של האוכלוסיה באופן אובייקטיבי. שם לא צריך להאשים רק אותנו. בחודש פברואר לא נתן לנו האוצר את הכסף, ואז היו סקנדלים בלשכות. במקום כמו פרדס-חנה שברו את החלונות הרהיטים וכו'. זה כמובן לא השפיע. אך לאחר 3-4 ימים קבלנו את הכסף ואז העברנו אותו. הרושם שנוצר עקב כך, שאחרי שוברים רהיטים וזכוכיות ועוד, הם מקבלים את כספם.

זאת ועוד: אם אנחנו נחליף את העובדים הסוציאליים שם, מה יאמרו? = רצינו שכך יהיה, והנה זה נעשה. ביחס לזה אני רוצה לומר, כי אין לנו עובדים אחרים, ואם היו לנו מחליפים כי אז היינו עושים זאת לאט לאט, ולא עפ"י דרישת המפגינים.

את הסעיף ח' של המסקנות אינני מבין. אם הייתי רוצה להיות לא אחראי, הייתי אומר כי אפשר לעשות זאת תוך שבוע ימים, אבל אין זה ניתן. 3-4 אנשי המקום אינם יכולים לקבוע למי צריך לתת. תזמינו את משרד הפנים ותשאלו אותו אם טוב יהיה למסור את הביצוע למועצה המקומית, אז מר גוברניק יפקפק כי הוא מפקפק גם במועצה זו. אין דבר יותר קל למשרד הסעד מאשר למסור את ביצוע הדברים למועצה; אני מוכן אף לתת תוספת סכום כסף ולומר בנקשה, שיקבעו הם והעובדים הסוציאליים יעזבו את המקום. אבל פני הדברים הם אחרת. זה הרס כל העבודה.

סעיף ט' של המסקנות. (קורא).

אנחנו מקבלים בוגרי בתי-ספר תיכוניים. אני רוצה לומר לכם כי לגבי בני עדות, אנו לפעמים איננו מסתפקים בתעודה של 6-7 כיתות. זוהי בעיה שצריך לרדת לעומקה. חייבים להגיע לידי זה שבוגרי בתי-הספר התיכוניים יהיו במספר יותר גדול. כשהם אך מגיעים לבתי-הספר תיכוניים, מספרם הולך וקטן. ומה יש לעשות לאור עובדה זו?

היו"ר מ. ארם:

בקשר למועצה המקומית אני רוצה לומר, כי אם משרד הפנים מפקפק בה, הרי שהיא תתפזר ותקום בעתיד מועצה אחרת, ולכן הסעיף הזה בעינו עומד.

שיבדקו את התיקים, מה יכול לקרות? ישנה הזכות המלאה להניח שהציבור, בני המקום, ידע מי מקבל דמי לא מקבל; הוא הרי יודע יותר מהעובדת הסוציאלית. אם מר ברסלע אומר שהעובדת הסוציאלית רושמת מה שהיא רושמת בתיקים, אזי עליה להיזהר מרישום דברים העלולים להביא לידי אי נעימות.

בקשר לבני העדות הלומדים בבתי-הספר התיכוניים: אני מחשיב בעיה זו וצריך להעלותה בכל חריפותה. יש גערים שגומרים בית-ספר יסודי, אך מחוסר אמצעים הם אינם ממשיכים ללמוד. אולי משרד הסעד, מבחינת האינטרס שלו, צריך ליצור סטיפנדיות לבני עדות המזרח. אבל בני עדות המזרח הם מחצית הישוב, זוהי המדינה. נוצר פער גדול על ידי כך. צריך להגיע, לדעתי, לידי החלטה עקרונית ואני מוכן להעביר אותה במפלגה שלי.

ד. נצר: הצעה: אני חושבת כי הערותיו של מנהל משרד הסעד הן הערות לפרוטוקול, ואנו, מבחינה פרלמנטרית, קבלנו את הערותיו לתשומת לבנו. אנו מבינים שלא הכל ניתן להיעשות.

מסקנות ראש העין הן מסקנות לגבי העתיד. אנחנו צריכים להעמיד במה דברים: לבירור בוועדה, מה זה נקרא ועדה קווציאלית וכו'. אני מציעה לא להיכנס מחדש לדיון בבעיית ראש העין.

ה. צנרי: אם אנחנו משאירים את המצב כמו שהוא, הרי שאיננו עוקרים את האי אמן שנוצר אצל אנשי ראש העין. מר ברסלע אמר דבר נכון, שאין לפתוח תיקים בפני הציבור. אבל קיימת עובדה שתושבי המקום מקופחים.

יחד עם זאת חושבני, כי העובדות הסוציאליות כורעות תחת עמוס המקרים הסוציאליים. האנשים מבינים את המצב. הנה, משרד הסעד שלח אנשים לערוך סקר וכו'. אני אומרת שצריך למצוא דרך לשתף את האנשים על מנת שיאמינו בהם תושבי המקום.

(ב) אני חושבת שהמועצה המקומית צריכה לספל ולייצג, אך החיים שם אינם תקינים. אולם יחד עם זאת אינני רוצה לחזק את האי אמן שיש בקרב האנשים, לכן אני אומרת שוב: המועצה היא מאותם האנשים המטפלים במקרים סוציאליים, הרי שלא סיכמנו מאומה.

לדעתי, צריך להיפגש עם אותה קבוצה שהציגה את הבעיה הזו, לדבר אתם ולהגיע לידי הבנה על מנת להשקיע את הבעיה.

ב. ארדיטי: הפקידנו הוא, לסיים את הבעיה. לדעתי, אנו צריכים לנסוע לראש העין על מנת לסדר את הבעיה וליצור שלום במקום, ולאחר מכן לדון באופן פרינציפיוני.

אני מציע לקבל את הצעת חברת הכנסת נצר, אשר היא הצעה עקרונית ונכונה.

אחד הבימוקים היה שרוב אנשי המועצה משתייכים לפועל המזרחי.

מר ברסלע: לא אנו הצענו אותה, אלא הם הקימו אותה.

היור"ט. ארם: אני מרגיש אשמה במקצת. אנחנו דנו ולא ניסינו לנסוע לשם. אני מניח שביום בהיר אחד אנו נפתיע אותם בבקורנו.

בקשר לביטוח זיקנה, הועלתה הצעה ע"י חבר הכנסת ארדיטי, להביע אי-אמון ליושב-ראש הוועדה משום שענין זה השתתה. (ב. ארדיטי: אני מציע לדון על כך בשבוע הבא.)

הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 11.00.